

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ОЛІЇ

*Михайлютенко С.М.,
кандидат ветеринарних наук, доцент*

Глобальне виробництво олійних культур 2020–2021 рр. прогнозується на рівні 596 мільйонів тонн. Світовий експорт становить 195 мільйонів тонн. Збільшився на 820 000 тонн, головним чином за рахунок Австралії та експорту ріпаку з України. Наша держава входить у десятку топових виробників вищезазначеної продукції. До особливостей ринку соняшникової олії відносять суттєву різницю у періоді посадки та збору врожаю різних країн світу, тому встановлений маркетинговий період. В Аргентині його визначають з березня до лютого; у Євросоюзі – з жовтня до вересня. Водночас в Україні, Росії та Туреччині маркетинговий рік триває з вересня до серпня наступного року. Такі особливості у виробничих періодах дозволяють підтримувати певний стабільний рівень пропозиції на ринку соняшникової олії впродовж року [1].

Соняшникова олія входить у п'ятірку товарів, які займають найбільшу частку в товарній структурі українського експорту. За підсумками вересня–березня 2018–2019 маркетингового року виробництво даного продукту становило 6,364 млн. тонн, у 2019–2020 – 7,390, а у 2020–2021 – 5,923 тонн. При цьому український ринок представлений значною кількістю виробників олії. Наявність значної конкуренції дає можливість утримувати якість та безпечність виробленої продукції [1, 2].

Вперше Україною у 2020 році партію соняшникової олії експортовано до Румунії. В цілому перша п'ятірка країн покупців української продукту розташована так: Індія (займає 33,1 % ринку); Китай (17,0 %); Нідерланди (10,4 %); Ірак (8,6 %) та Іспанія (8,5 %).

Шістка компаній лідерів серед експортерів соняшникової олії залишалася незмінною і в 2020 році. На частку даних компаній припадає майже 80 % ринку. Але зростання кількості експортованої олії відмічено не у кожній з компаній. Топ експортерів (всі види олії, без урахування контейнерів) розташувалися в наступному порядку: Kernel – 1467219 тонн (25,8 % ринку); Cofco – 944232 тонн (16,6 %); Bunge – 603660 тонн (10,6 %); Alfa Trading (Wilmar) – 575074 тонн (10,1 %); Cargill – 457528 тонн (8,0 %) та Allseeds – 450217 тонн (7,9 %) [3].

На сьогоднішній день існує ряд нормативних документів, які регулюють вміст шкідливих речовин у насінні соняшнику. До них належать: ДСТУ 7011:2009 «Соняшник. Технічні умови», ДСТУ 4694:2006 «Соняшник. Олійна сировина. Технічні умови», наказ МОЗ № 368 від 13.05.2013 р. «Про затвердження Державних гігієнічних правил і норм «Регламент максимальних рівнів окремих забруднюючих речовин у харчових продуктах».

Компанія «УКРОЛІЯ» працює на ринку понад 18 років та представлена торговими марками традиційної соняшникової олії «ДИКАНЬКА», а також професійною високоолеїною олією «EFFO» і органічною соняшниковою під брендом «GARNA organica». Експорт продукції «УКРОЛІЯ» здійснюється до понад 50 країн світу. За підсумками 2019–2020 маркетингового року компанія

посіла 2-е місце у рейтингу українських експортерів органічної соняшникової олії за показником «Обсяги експортованої продукції». Відсоток «УКРОЛІЇ» у загальному експорті зазначеного продукту з України склав близько 32 %. У 2020 році підприємство ТДВ «УКРОЛІЯПРОДУКТ», яке входить до складу «УКРОЛІЯ», втримало планку великого вітчизняного виробника рафінованої соняшникової олії та увійшло до ТОП-10 найпотужніших виробників цього продукту. «УКРОЛІЯОРГАНІК» сертифікований за стандартом органічних продуктів Європейського Союзу і відповідає швейцарському стандарту BIOSUISSE [4, 5].

Економічний потенціал олійно-жирової галузі – вагомий індикатор розвитку аграрного виробництва, ефективне управління яким, набуває все більшого значення за умов економічної кризи, фінансової нестабільності, коливань валютних курсів. Сприятиме утримуванню лідируючих позицій: проведення маркетингових заходів щодо залучення до переробки насіння сої та ріпаку; впровадження з подальшим удосконаленням енергозберігаючих технологій, використання у виробництві нетрадиційних джерел енергії; вдосконалення систем контролю якості та безпечності сировини у відповідності до європейських стандартів; надання товаровиробникам державної економічної, технічної й соціальної підтримки; сприяння залученню внутрішніх та зовнішніх інвестицій та розробки спільних інвестиційних проєктів. Водночас важлива безпосередня підтримка та узгодженість щодо укладання договорів між виробниками сировини та переробними підприємствами, виключаючи послуги посередників [6].

Висновок. Резюмуючи вищенаведені факти, можна констатувати, що тільки на основі вдалого поєднання вже устаткованої тріади: менеджменту організації, ефективної державної політики й відповідного попиту на зовнішньому ринку, олійно-жирова галузь України втримуватиме лідируючий експортний потенціал. Тим більше, що якість та безпечність органічних продуктів цінується у світі.

Список використаних джерел

1. Foreign Agricultural Service. USDA Global Market Analysis, 2 March 2021. URL: <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/oilseeds.pdf>.
2. Співак І. Світовий ринок соняшникової олії та місце України. 2019. URL: https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0066.html.
3. Експорт олії з України рекордно виріс, але частина ринку відійшла до РФ. Економічна правда. 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/09/21/665348/>.
4. Офіційний сайт асоціації «Укроліяпром». URL: www.ukroilprom.org.ua.
5. Як Держпродспоживслужба працює з переробними підприємствами. URL: <https://agroportal.ua/ua/publishing/biznes-sprashivaet/kak-rabotaet-s-gosprodpotrebluzhba-pererabatyvayushchimi-predpriyatiyami/>
6. Барсук Ю. В. Сучасний стан розвитку виробництва та експорту соняшникової олії в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 2017. № 16. С. 103–108.